

Sun'iy intellektning iqtisodiyotga ta'siri

Kodirov Baxodirjon Shuxratovich

Mirzo Ulug'bek nomidagi Milliy universitet magistranti

***Annotatsiya.** Ushbu maqola sun'iy intellektning (AI) global iqtisodiyotga ko'p qirrali ta'sirini o'rganadi. U AI sanoatni qanday o'zgartirayotganini, mehnat bozorlariga ta'sir qilishini va innovatsiyalarni boshqarishini o'rganadi. Tadqiqot keng qamrovli adabiyotlarni ko'rib chiqishni o'z ichiga oladi, iqtisodiy ta'sirlarni baholash metodologiyasini taqdim etadi va samaradorlik, bandlik va iqtisodiy o'sish bilan bog'liq natijalarni muhokama qiladi. Xulosa va takliflar siyosatchilar va korxonalar uchun AI potentsialidan foydalanish va uning muammolarini hal qilish bo'yicha tushuncha beradi.*

***Kalit so'zlar:** Sun'iy intellekt, iqtisodiyot, mahsuldorlik, bandlik, innovatsiyalar, iqtisodiy o'sish, mehnat bozori, avtomatlashtirish.*

Sun'iy intellekt (AI) XXI asrning eng transformatsion texnologiyalaridan biri sifatida paydo bo'ldi va jahon iqtisodiyoti uchun chuqur ta'sir ko'rsatdi. Muntazam vazifalarni avtomatlashtirishdan murakkab ma'lumotlarni tahlil qilishgacha AI turli sohalarda samaradorlik, innovatsiya va raqobatbardoshlikni boshqaradi. Biroq, AI muhim iqtisodiy imkoniyatlarni taklif qilsa-da, ayniqsa, bandlik va daromadlar tengsizligi nuqtai nazaridan qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Ushbu maqola potentsial foyda va xavflarni hisobga olgan holda AIning iqtisodiyotga ta'siri haqida to'liq ma'lumot berishga qaratilgan.

Sun'iy intellekt (AI) global iqtisodiyotga chuqur ta'sir ko'rsatmoqda, turli sohalarga ijobiy va qiyin yo'llar bilan ta'sir ko'rsatmoqda. Bu erda asosiy iqtisodiy ta'sirlar haqida umumiy ma'lumot:

Hosildorlik va samaradorlikni oshirish

- Muntazam vazifalarni avtomatlashtirish: AI tizimlari ma'lumotlarni kiritish, mijozlarga xizmat ko'rsatish va ishlab chiqarish jarayonlari kabi

takrorlanadigan vazifalarni avtomatlashtirishi mumkin, bu esa unumdorlikni oshirishga olib keladi. Korxonalar yanada samarali ishlashi mumkin, ko'pincha ma'lum rollarda inson mehnatiga bo'lgan ehtiyojni kamaytiradi.

- Kengaytirilgan qaror qabul qilish: AI-quvvatlanadi analytics ularning operatsiyalari chuqurroq tushunchasi bilan biznes beradi, mijoz xulq, va bozor tendentsiyalari, yaxshi qaror qabul qilish imkonini beruvchi. Bu yaxshilangan strategiyalarga, xarajatlarni tejashga va daromadlarning o'sishiga olib kelishi mumkin.

Mehnat Bozorini O'zgartirish

- Ish joyini almashtirish: AI vazifalarni avtomatlashtirar ekan, ba'zi ishlar, xususan, muntazam, takroriy ish bilan bog'liq ishlar boshqa joyga ko'chishi mumkin. Bu ishsizlik va ishchilarni qayta to'ldirish zarurati haqida tashvish tug'dirdi.

- Yangi ish o'rinlarini yaratish: AI shuningdek, AI rivojlanishi, ma'lumotlar fanlari va AI etikasi kabi sohalarda yangi ish imkoniyatlarini yaratmoqda. Bundan tashqari, AI texnologiyalari atrofida yangi tarmoqlar paydo bo'lib, boshqa sohalarda ish yo'qotishlarini qoplashi mumkin.

- Skills Shift: AI, mashinani o'rganish, ma'lumotlarni tahlil qilish va shu kabi sohalarda malakaga ega ishchilarga talab ortib bormoqda. Ushbu siljish ishchi kuchini zarur ko'nikmalar bilan jihozlash uchun ta'lim va o'qitishga katta mablag ' sarflashni talab qiladi.

Iqtisodiy o'sish va innovatsiyalar

- Yangi biznes modellari: AI shaxsiylashtirilgan xizmatlar, ishlab chiqarishda bashoratli texnik xizmat ko'rsatish va avtonom transport vositalari kabi yangi biznes modellarini yaratishga imkon beradi. Ushbu yangiliklar yangi bozorlarni ochish va iste'molchilar tanlovini oshirish orqali iqtisodiy o'sishga olib kelishi mumkin.

- Startaplar va investitsiyalar: AI sektori katta investitsiyalarni jalb qilmoqda, startaplar AI texnologiyalariga katta mablag ' olishga qaratilgan. Ushbu kapital oqimi innovatsiyalar va iqtisodiy o'sishni kuchaytiradi.

Sanoatga ta'siri

- Sog'liqni saqlash: AI diagnostikani yaxshilash, davolanishni shaxsiylashtirish va ma'muriy jarayonlarni optimallashtirish orqali sog'liqni saqlashni inqilob qilmoqda. Bu bemorning yaxshi natijalariga va xarajatlarning pasayishiga olib kelishi mumkin.

- Moliya: moliya sohasida AI firibgarlikni aniqlash, algoritmik savdo va mijozlarga xizmat ko'rsatish (masalan, chatbotlar), samaradorlikni oshirish va operatsion xavflarni kamaytirish uchun ishlatiladi.

- Ishlab chiqarish: AI-gijgijlash avtomatlashtirish va bashoratli texnik yanada samarali ishlab chiqarish jarayonlari va kamayishiga uzilishlar uchun etakchi, ishlab chiqarish o'zgarib bormoqda.

- Chakana savdo: AI shaxsiy tavsiyalar, inventarizatsiyani boshqarish va dinamik narxlar orqali chakana savdo tajribasini oshiradi, savdo va mijozlar ehtiyojini qondiradi.

Iqtisodiy Tengsizlik

- Bo'shliqlarni kengaytirish: Aining foydalari teng taqsimlanmagan bo'lishi mumkin, bu esa iqtisodiy tengsizlikni kengaytirishi mumkin. Aini samarali qabul qiladigan mintaqalar, tarmoqlar va shaxslar sezilarli yutuqlarni ko'rishlari mumkin, boshqalari esa orqada qolishi mumkin.

- Boylik konsentratsiyasi: AI texnologiyalarini ishlab chiqadigan va boshqaradigan yirik texnologik kompaniyalar nomutanosib boylikni to'plashlari mumkin, bu esa bozor kuchi va iqtisodiy konsentratsiya bilan bog'liq tashvishlarga olib keladi.

Global Raqobatbardoshlik

- Milliy strategiyalar: mamlakatlar jahon iqtisodiyotida raqobatbardosh bo'lishlarini ta'minlash uchun sun'iy intellektning milliy strategiyasini ishlab chiqmoqdalar. Bunga tadqiqot va ishlanmalar, ta'lim va infratuzilmaga investitsiyalar kiradi.

- Savdo dinamikasi: AI global savdo dinamikasiga ta'sir qilishi mumkin, bunda AI texnologiyalarida ustun bo'lgan mamlakatlar xalqaro bozorlarda raqobatbardosh ustunlikka ega bo'lishlari mumkin.

Axloqiy va me'yoriy mulohazalar

- Tartibga solish va boshqarish: AI tizimlari keng tarqalgani sayin, axloqiy muammolar, maxfiylik muammolari va AI qarorlarini qabul qilishda tarafkashlik potentsialini hal qilish uchun tartibga solishga ehtiyoj ortib bormoqda.

- Ijtimoiy ta'sir: AIning maxfiylik, xavfsizlik va inson huquqlariga ta'siri kabi kengroq ijtimoiy oqibatlarini ham hisobga olish kerak, hukumatlar va tashkilotlar innovatsiyalarni ijtimoiy farovonlik bilan muvozanatlash uchun ishlaydi.

AIning iqtisodiyotga ta'siri ko'p qirrali bo'lib, o'sish va innovatsiyalar uchun muhim imkoniyatlarni taklif etadi, shu bilan birga bandlik, tengsizlik va tartibga solish bilan bog'liq muammolarni keltirib chiqaradi. AIning to'liq iqtisodiy ta'siri kelgusi yillarda korxonalar, hukumatlar va jamiyatlar ushbu imkoniyatlar va muammolarni qanday boshqarishiga bog'liq bo'ladi.

Xulosa

Sun'iy intellekt global iqtisodiyotning kelajagini shakllantirishda Markaziy rol o'ynashga tayyor. Uning hosildorlikni oshirish, innovatsiyalarni rivojlantirish va yangi sanoat tarmoqlarini yaratish salohiyati juda katta. Biroq, uning muammolari, xususan, bandlik va daromadlar tengsizligi bilan bog'liq muammolarni e'tiborsiz qoldirib bo'lmaydi.

AIning afzalliklarini maksimal darajada oshirish va uning xavfini kamaytirish uchun siyosatchilar va korxonalar quyidagi takliflarni ko'rib chiqishlari kerak:

Ta'lim va ta'limga sarmoya kiriting: AI bilan bog'liq texnologiyalarda malakali ishchi kuchini rivojlantirish ishchilarning AI tomonidan yaratilgan yangi rollarga o'tishini ta'minlash uchun juda muhimdir.

Inklyuziv siyosatni amalga oshirish: daromadlarni qayta taqsimlashni qo'llab-quvvatlovchi va ijtimoiy xavfsizlik tarmoqlarini ta'minlovchi siyosat A. I. ni kuchaytirishi mumkin bo'lgan iqtisodiy nomutanosibliklarni bartaraf etishda muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Aini mas'uliyatli qabul qilishni rag'batlantirish: korxonalar Aini iqtisodiy

samaradorlik va ijtimoiy ta'sirni hisobga oladigan tarzda qabul qilishlari kerak.

Innovatsion ekotizimlarni targ'ib qilish: hukumatlar AI texnologiyalari bo'yicha tadqiqotlar va ishlanmalarni qo'llab-quvvatlash orqali innovatsiyalarni rivojlantirishlari, shu bilan birga axloqiy mulohazalar AI rivojlanishiga qo'shilishini ta'minlashlari kerak.

Xulosa qilib aytganda, AI iqtisodiy o'sish uchun muhim imkoniyatlarni taqdim etsa-da, uning qabul qilinishiga uning kengroq ijtimoiy va iqtisodiy ta'sirini diqqat bilan ko'rib chiqish zarur. Shunday qilib, jamiyat yanada farovon va adolatli kelajakni yaratish uchun sun'iy intellekt kuchidan foydalanishi mumkin.

Adabiyotlar.

1. Artificial Intelligence, Merriam-Webster. (2022), <https://www.merriamwebster.com/dictionary/artificial%20intelligence>.
- Artificial Intelligence // WIPO Technology Trends (2019). – World Intellectual Property Organization. Geneva
3. Brynjolfsson, E., & Mitchell, T. (2017). July 26). The business of artificial intelligence. Harvard Business Review. <https://hbr.org/cover-story/2017/07/the-business-of-artificial-intelligence>
- Bughin, J., Seong, J., Manyika, J., Chui, M., and Joshi, R. (2018) Notes from the AI Frontier: Modeling the Impact of AI on the World Economy // MGI Discussion Paper. – McKinsey Global Institute. 2018:56
- Chen, N., Christensen, L., Gallagher, K., Mate, R., and Rafert, G. (2016) Global Economic Impacts Associated with Artificial Intelligence. Analysis Group.
- Conick, H. (2016, January). The past, present and future of AI in marketing. American Marketing Association. <https://www.ama.org/publications/MarketingNews/Pages/past>
- Davenport, T., Ronanki, R. (2018) Artificial Intelligence for the Real World // Harvard business rev. - Boston, (96 (1/2): 108-116.
8. Dominic Barton, Jonathan Woetzel, Jeongmin Seong, and Qinzheng Tian, "Artificial Intelligence: Implications for China" (New York: McKinsey Global Institute, April 2017